

705-706 OPUSCULUM QUADRAGESIMUM TERTIUM. DE LAUDE FLAGELLOLUM ET, UT LOQUUNTUR, DISCIPLINAE.

ARGUMENTUM.

Intermissam a coenobii Casinensis monachis singulis diebus, qui Sabbatum praecedunt, verberibus in conspectu omnium corpus afflicti consuetudinem revocandam esse, multis rationibus conatur ostendere.

Sanctis fratribus in Casini montis coelesti schola degentibus, PETRUS peccator monachus servitatem.

Observatio sextae feriae, dilectissimi, cui vestra sancta devotio dedicavit, et jejunii salutaris inediam, et apostolicorum verberum disciplinam, quot hominum multitudines ad exemplum salutis attraxerit, et tanquam novella divinae plantationis oliva in exuberantium germinum propagines pullulaverit, testes sunt non modo monasteria vestra, hoc est, quae suorum gaudent imitari vestigia magistrorum, sed et multitudines urbium atque villarum, quae se communiter ingerentes atque laetantes idipsum plausibiliter arripiunt institutum Adeo ut plerique prae devotionis ardore concepto, nisi quantocius hujus observantiae suscipiant regulam, non levem se reputent propriae salutis perferre jacturam; nullatenus ambigentes, quia dum die crucis per corporalem alimentorum se continentiam mactant, passionis Redemptoris in veritate communicant; atque ad Dominicae resurrectionis gloriam se pervenire non inaniter credunt; dum, Christo in cruce

pendente, ipsi quoque suae carnis illecebras per abnegatae refectionis patibulum crucifigunt. Hinc est quod ait Apostolus: «Si compatimur, et conregnabimus; si commorimur, et convivemus (**II Tim. II**).» Et iterum: «Si complantati facti sumus similitudini mortis ejus, simul et resurrectionis erimus (**Rom. VI**).» Et paulo post: «Si autem mortui sumus cum Christo, credimus quia simul etiam vivemus cum ipso (**Ibid.**).»

[DE LAUDE FLAGELLORUM ET DISCIPLINA.]

CAPUT PRIMUM. *Daemonis astutia quanta.*

Sed sciendum est quod humani generis inimicus, dum totum sacrificium non valet de manibus offerentium rapere, more quasi harpyiae, partem saltem quamlibet conatur auferre. Hinc est, quod cum Abraham Deo sacrificium ex diversis animalibus obtulisset, scriptum est: «Quoniam descenderunt volucres super cadavera, et abigebat eas Abraham (**Gen. XV**).» Super mactata quippe cadavera descendunt volucres, dum ad rapiendum sacrificium afflictorum corporum nostrorum, aereae se praecipitant potestates; ut vel totum de manibus litantium raptant, vel partem praeraptam [f. praereptam] quasi de manubiis sibi victoriae triumphalis applaudant.

Hinc est, quod auctor antiquae superbiae spiritus per ora quorundam, tanquam per vasorum suorum organa, vobis

concrepat, dicens: Jejunio quidem non penitus improbandum est corpus atterere, sed turpe nimis et inhonestum est ante tot fratrum intuentium oculos membra nudare. Et unde vox ista procedit, nisi ab illo qui parentes generis nostri nuditatem erubescere compulit? (**Gen. II.**) Ante vocem quippe serpentis, ait Scriptura: Erat uterque nudus, Adam scilicet et uxor ejus, et non erubescabant. At postquam eis venenata consilia callidi draconis instillavit astutia, protinus scriptum est: «Cumque cognovissent se esse nudos, consuerunt folia ficus, et fecerunt sibi perizomata (**Gen. II.**)» Audenter dicam, dilectissimi fratres mei, quia quisquis, ut compatiantur Christo, nudari vestibus erubescit, hic procul dubio serpentis verba audivit; et quia de sua nuditate confunditur, instar primi parentis, a divinis, ut ita loquar, aspectibus occultatur: «Vocem, inquit, tuam audivi in paradiso, et timui eo quod essem nudus, et abscondi me (**Ibid.**)» Et revera sine dubio celatur a facie Dei qui portare dedignatur improprium Christi, cum Apostolus dicat: «Exeamus igitur extra castra ad eum, improprium ejus portantes (**Hebr. XIII.**)»

Humilis ergo frater extra castra cum Paulo simul egreditur, et portare Salvatoris improprium non veretur; superbus autem et arrogans **707** quisque petit cum primo parente latibulum, ut omnia cernentis Dei vitet aspectum; nimirum ex illis est quibus dicitur: «Discedite a me, operarii iniquitatis, quia nescio vos (**Luc. XIII.**)» Nescio, inquit, quia vos fugientes a me non vidi, hoc est, elationis vestrae superbiam reprobavi.

CAPUT II. *Qui dicantur celari a facie Dei.*

Porro cum in initio salutaris hujus observantiae unusquisque vestrum et disciplinam nudus acciperet, et nuditatis ignominiam non timeret; quis vos postmodum fascinavit et Christi passionem, quae mundi decus, et salus est hominum, erubescere docuit? Absit autem ut vobis, dominis videlicet meis, illud inferre praesumam, quod Galatis Apostolus ait: «Sic, inquit, stulti estis, ut cum spiritu coeperitis, nunc carne consummemini (**Gal. III**).» Illud tamen audacter dicam, quod Corinthiis exprobrans, dicit: «Quia libenter suffertis insipientes, cum sitis ipsi sapientes. Sustinetis enim si quis vos in servitutem redigit, si quis devorat, si quis accipit, si quis extollitur, si quis in faciem vos caedit (**II Cor. XI**).» Quae nimirum omnia ad doctrinam perversa dogmatizantium pertinere quis ambigat? Porro autem, sicut dixit Deus ad Adam: «Quis enim indicavit tibi quod nudus esses, nisi quod ex ligno de quo tibi praeceperam ne comederes comedisti?» (**Gen. III**.) ita vobis non immerito valeat cum jurgio severitatis intendi: Quis ad hoc vos induxit ut crucis Christi portare contumeliam timeretis, nisi quia verba cujuspiam male suadentis audistis?

Hinc est etiam quod, a me sollicite perquisiti quod erat in causa, simpliciter mihi respondistis quia videlicet pia memoriae Stephanus cardinalis hoc insugillando derisit, ac, velut indignam rem conspuens et exsecrando despiciens, ne ulterius fieret penitus interdixit. Nec mirum, cum Apostolus dicat: «Verbum crucis pereuntibus quidem stultitia est; his autem qui salvi fiunt, id est nobis, virtus Dei est (**I Cor. I**).» Domnum plane Stephanum cum credam per Christi gratiam nonnullis floruisse virtutibus, morbo tamen elationis laborasse, prout fervor juventutis impelleret, dicebatur: et,

forte justo Dei omnipotentis exigente iudicio, factum est ut propter huius verbi piaculum obitum incurreret repentinum. Brevi quippe temporis spatio postquam haec vobis verba locutus est, accepit antidotum. Festivitate vero B. Scholasticae virginis invitante, quasi vegetus et jam incolumis ad nocturnum surrexit officium, eodemque die prior ipse, deinde germanus ejus junior repente defuncti, atque altera die pariter sunt sepulti.

Et credi forsitan digne potest hoc divina fuisse moderatione dispositum ut venerabilis ille frater in ejus potissimum virginis die iudicium improvisae mortis incurreret, contra cuius monasterium incauti sermonis arrogantiam protulisset; quatenus ob hanc culpam animam illius laesio nulla contingeret, pro qua momentaneae mortis poenam caro ejus tam subito **708** corruens pertulisset. Saepe namque sic divinae justitiae misericordia permiscetur, ut in hac vita peccator dignam perpetrati sceleris recipiat vicem, quatenus illic aeternae damnationis fugiat ultionem; et hic eum finiendi supplicii poena percellat, ut illic ultionem quae nunquam finitur evadat.

CAPUT III. *Fabri dignum supplicium divino iudicio constitutum.*

Hic plane ad memoriam redit quod mihi nuper Petrus de Burgo, vir videlicet clarissimus, retulit: Faber est, inquit, in regione quae Pilonicum dicitur, artis malleatorum apprime

peritus, et in fabricandis maxime lanceis atque sagittis circumquaque notissimus: spretis scilicet ferramentis et utensilibus quae congrua sunt necessitatibus hominum, illa delectabatur acuere quae infigendis sunt apta vulneribus et caedibus bellatorum; ita ut non jam parvus eorum numerus esset qui per ejus inevasibiles gladios in certamine corruissent. Hic cum aliquando non graviter sauciatus in pectore cecidisset, quoniam procul erat a propriis, in aliena receptus domo decubuit: ubi tandiu vulnusculum medicinalis industriae sedulitate curavit, donec resumptis aliquantulum viribus, in melius de languore convaluit. Misso atque ab uxore sua vehiculo, ut, rediret ad propria laetus quidam praesto surrexit; sed, dignum stupore miraculum! totum cum armo brachium in lectulo dereliquit; atque, ut rem audias inauditam, nullam tunc doloris molestiam sensit, sed sic sua tanquam aliena miratus, et se repente debilem reperit, et convulsum a se brachium eminus jacere conspexit. Justo nimirum Dei judicio factum est ut repente brachium perderet quo videlicet repentinae mortis ministra tela creduliter fabricasset, et ubi vulnus non pertulit, ibi se vulneratum invenit, qui saepe quamplurimos per feralis artis ingenium improviso vulnere sauciavit.

CAPUT IV. *Terribilis judicii comminatio.*

Ut ergo ad id quod exorsum est sermo recurrat, quisquis disciplinam suscipere pro nuditate sui corporis erubescit, procul dubio cum Adam Dei deambulantis in paradiso fugit aspectum, et crucifixi Christi convincitur ridere [*f. irridere*]

supplicium; nec eum sequitur qui, ut nos liberaret a maledicto, ipse factus est maledictum (**Gal. III**); sed illum potius imitatur qui omnes de sublimi videt, et ipse princeps est super omnes filios superbiae (**Job XLI**). Ille nimirum indutus est gloria, de quo per prophetam dicitur: «Omnis lapis pretiosus indumentum tuum (**Ezech. XXIV**);» sed propter elati tumoris arrogantiam in confusionem corruiet sempiternam. Iste vero est cujus et persecutores et sectatores unum concorditer profitentur opprobrium. Illi siquidem insidiantes dicunt: «Morte turpissima condemnemus eum (**Sap. II**);» isti vero poenitentes clamant: «Nos putavimus **709** eum quasi leprosum et percussum a Deo et humiliatum (**Isa. LIII**).» Quibus utique verbis supra jam propheta praemiserat: «Non erat ei neque species neque decor: et vidimus eum, et non erat aspectus; et desideravimus eum despectum, et novissimum virorum, virum dolorum, et scientem infirmitatem, et quasi absconditus est vultus ejus et despectus; unde nec reputavimus eum (**Ibid.**).»

Dic ergo, quisquis es qui Christi passionem superbus irrides, qui, cum eo nudari flagellarique despiciens, nuditatem ejus et cuncta supplicia tanquam nugas ac naenias et quaedam somniorum deliramenta subsannas; quid facies cum eum, qui publice nudatus est et in cruce suspensus, videris in majestatis suae decore conspicuum, angelicis agminibus undique constipatum, incomparabilis splendoris immensitate circumdatum, et super omnia visibilia et invisibilia ineffabiliter gloriosum? Quid, inquam, facies, cum eum, cujus nunc ignominiam despicias, aspexeris in igneo tribunalis excels solio praesidentem, et omne genus humanum recto aequitatis examine terribiliter judicantem? Tunc sol

obscurabitur, luna tenebris involvetur, stellae de coelo cadent, fundamenta montium contremiscent, coeli tristibus radiis coruscabunt, terra simul et aer flammis in excelsa furentibus cremabuntur, et elementa pariter omnia confundentur (**Matth. XXIV**); et tu ornate, tu molliter et decenter indute, intra ista quid facies? Qua fronte, qua praesumptionis audacia illius gloriam participare sperabis, cujus portare contumeliam et ignominiam despexisti?

CAPUT V. *Quod Christi vulnera sunt sensuum nostrorum medicamenta.*

Quis te delicatum atque tenellum aggregabit collegio martyrum, in quorum corporibus videbuntur in gloria universae non modo virgarum vibices sed et innumerabilium vulnerum cicatrices? Christus crucis non erubuit turpitudinem; et tu putidae carnis tuae vermibus devorandae confunderis nuditate. Ille nudatur, caeditur, nectitur vinculis, oblinitur sputis, quinquepartito vulnere illius caro perfoditur, ut nos a vitiorum, quae in nos per quinque sensus ingrediuntur, irruptione curemur; et tu lascivus, tu unctus, tu petulculus ac tenellus, non vis thesaurum carnis tuae hominibus detegi, ne mortalis vel terrena, quod absit! sed magnum quid debeat aestimari? Paulus apostolus ter virgis in publico caeditur, nec veretur; quinquies quadragenas una minus in iudicio accipit, et laetatur; praeterea gaudere se dicit in frigore et nuditate (**II Cor. V**). Petrus cum coapostolis omnibus flagellatur, atteritur in concilio Pharisaeorum; et omnes gloriantur atque tripudiant, quia dignatus est eos Jesus pro suo nomine

contumelias pati (**Act. V**). David propriis indumentis exutus, et Ephod lineo praecinctus, ante arcam Domini totis viribus saltat; et non suam sed Dei gloriam quaerens, atque a regalis genii gravitate declinans, in Dei omnipotentis honore conjubilat. Cui Michol: «Quam **710** gloriosus, inquit, hodie fuit rex Israel, discooperiens se ante ancillas servorum suorum! et nudatus est, quasi si nudetur unus de scurris (**II Reg. VI**).» Superbi scilicet regis filia humilitatem viri portare non potuit, atque idcirco nuditatis, quae Domino ministrabat, gloriam non cognovit.

Talem ergo merentur habere magistram qui carnem suam coram fratribus perhibent non esse nudandam. Et quoniam isti, arescentes in radice superbiae, nunquam spiritualem germinant fructum, his merito congruit quod de illa quoque Scriptura testatur, dicens: «Igitur Michol filiae Saul non est natus filius usque in diem mortis suae (**Ibid.**).» Nam et isti merito deberent a vobis cum austeritate repelli, sicut illam David suis responsionibus fregit: «Vivit Dominus, ait, quia ludam ante Dominum, et vilis fiam plusquam factus sum, et ero humilis in oculis meis (**Ibid.**).» Cui scilicet Michol simul cum suis discipulis deliciose viventibus quodammodo per Isaiam Dominus dicit. «Et nunc audi haec, delicata et habitans confidenter, quae dicis in corde tuo: Ego sum, et non est praeter me amplius, non sedebo vidua, et non videbo sterilitatem; venient tibi haec duo subito in una die, sterilitas et viduitas (**Isa. XLVII**).» David plane, ut nudus incederet, sanctus qui in eo erat Spiritus impulit; Michol vero paternus ille possessor, ut eum insolenter argueret, incitavit. De quo videlicet possessore dicitur: «Quia insiluit spiritus Domini malus in Saul (**I Reg. XVI**).» Ideoque sine ulla dubitatione

credendum est quia divinus eum Spiritus provocat qui ad honorem crucis Christi se humiliter nudat, et ille superbi Saul spiritu in arrogantiam tumoris attollitur, qui se, ut crucifixo Christo participet, exuere dedignatur. Quae profecto superbia sic eum ab ipso humilitatis auctore divisit, ut ne Samuel quidem sibi veniam impetrare potuerit.

Egregium prophetarum Isaïam publice coram omni populo nudum incedere Dominus imperat, et monachus, qui, ut ita loquar, unius stateris impar est, nudari coram paucis fratribus erubescit: «Vade, inquit, solve saccum de lumbis tuis, et calceamenta tolle de pedibus tuis;» moxque subjunctum est: «Et fecit sic, vadens nudus et discalceatus (**Isa. XX**).» Et notandum quia non molle carbasinum, non stamineum delicatum; sed, ait, solve saccum de lumbis tuis. Ut ex vestis mollitie colligas quam delicate, quam molliter vixerint quoscunque etiam sub lege veteri Spiritus veritatis implevit. Reges igitur ac prophetae, imo Salvator, pariter et apostoli nequaquam veriti sunt nudari, cum id ordo persecutionis expetiit; et tu, quasi dominicus delicatus, times nudus aspici, ne te contingat oculis videntium fascinari! Et revera fratres tui pulli sunt corvorum qui Domini sui portare gloriantur opprobrium; tu, sicut dicitur, filius gallinae albae, gaudes ornatus ac nitidulus apparere. Sed dum corvorum contemnis superbiendo nigredinem, leprae, quam lex antiqua denuntiat, incurris alborem.

711 CAPUT VI. *Corporis nostri vilitas ac fetor.*

Age, frater, quid est caro ista, quam videlicet tam diligenti cura vestibus contegis, et tanquam regiam sobolem molliter nutris? Nonne massa putredinis? nonne vermis, pulvis ac cinis? Nec iste, qui nunc est, a sapiente viro attenditur, sed potius dignum est ut sanies, virus, fetor, et obscenae corruptionis illuvies, quae postmodum futura est, perpendatur. Quas ergo gratias tibi referent vermes, qui voraturi sunt carnes quas molliter ac suaviter enutristi? Age, inquam, cur passus est Christus? An ut proprios reatus ablueret, et excessus sui commissa deleret? Sed audi Petrum de illo dicentem: «Qui peccatum non fecit, nec dolus inventus est in ore ejus (**II Petr. II**).» Ad quid ergo passus est? Adhuc Petrus ipse respondet: «Christus, ait, passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia ejus (**II Petr. II**).» Christus ergo primo passus est, quem protinus apostoli sunt secuti, quorum et nos vestigia praecipimur imitari, sicut unus eorum dicit: «Imitatores mei estote, sicut et ego Christi (**I Cor. XI**).» Ad quid ergo Christum legimus passum, nisi ut ejus e vestigio prosequamur exemplum?

Obsecro itaque vos, dilectissimi, aures vestras a serpentinis perversa loquentium sibilis claudite, easque in simplicitate pauperis et crucifixi Christi Jesu virgines custodite; aureum Babylonis poculum, et calicem irae Dei, qui vobis blande porrigitur, ab ore vestro repellite; pestifera superbiorum et adulterantium verbum Dei venena vitate. De quibus ad Timotheum Apostolus dicit: «Profana et vaniloquia devita: multum enim proficiunt ad impietatem; et sermo eorum ut cancer serpit (**II Tim. II**).» Ne vobis et mihi, quod absit! gemina formido contingat, quam Apostolus diversis ponit in locis: «Vobis quidem timeo ne, sicut serpens Evam seduxit

astutia sua, ita corrumpantur sensus vestri, et excidant a simplicitate quae est in Christo Jesu; mihi autem illud timeo ne sine causa laboraverim in vobis (**Gen. III; II Cor. XI**).» De illis etiam dicit: **712** «Nam ejusmodi pseudoapostoli sunt operarii subdoli, transfigurantes se in apostolos Christi, quorum finis erit secundum opera eorum (**II Cor. XI**).» Non ergo mens sancta participare crucem Christi in verberibus metuat, non ejus contumeliam in nuditate corporis erubescat, cum ipse dicat: «Qui me erubuerit et meos sermones, hunc Filius hominis erubescet, cum venerit in majestate sua, et Patris, et sanctorum angelorum (**Luc. IX**).» Nunquam plane de sui corporis nuditate confunditur qui clara mentis acie futurae praemia retributionis contemplatur, nec perhorrescit plagarum sub momento volentem asperitatem qui provide considerat eam quae sibi compensanda est suavitatis aeternae dulcedinem.

O quam jucundum! o quam insigne spectaculum! cum supernus Judex de coelo prospectat, et homo semetipsum in inferioribus pro suis delictis mittat! Ubi reus ipse, in pectoris sui tribunalibus praesidens, trifarium tenet officium; in corde se constituit judicem, reum in corpore, manibus se gaudet exhibere tortorem; ac si Deo sanctus poenitens dicat: Non opus est, Domine, ut officio tuo me punire praecipias; non expedit ut ipse me justi examinis ultione percellas; ipse mihi manus injicio, ipse de me vindictam capio, vicemque meis peccatis reddo. Et hoc est profecto quod Petrus apostolus admonet, dicens: «Nemo vestrum patiatur quasi homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor; si autem ut Christianus, non erubescat (**I Petr. IV**).» Enimvero ubi hoc fit, daemones fugiunt, et quod ad Christi gloriam eorumque fit

ignominiam, cernere perhorrescunt. Huic econtra spectaculo assistunt angeli, qui gaudent de peccatore converso (**Luc. XV**); et hoc Deo gaudentes annuntiant, cum jam invisibilis Judex id ipsum per se delectabiliter cernat. Haec est hostia quae viva mactatur, ad Deum per angelos oblata defertur; et sic humani corporis victima illi unico sacrificio quod in ara crucis oblatum est, invisibiliter permiscetur; et sic in uno thesauro sacrificium omne reconditur, videlicet et quod unumquodque membrum, et quod caput omnium obtulit electorum.

Sit nomen Domini benedictum.